

БОЯТЫ

ПИСЬМО ДЛЯ БЕЛЕТРИСТИКИ И НАУКИ.

Ч. 8.

Львѣвъ, 22. Мая

1867.

ПАВЛЮКОВА МОГИЛА.

Здоймається тамъ у степу
Высока могила,
На могиль крестъ дубовый,
На нѣмъ чернокрила
Ворона сидитъ и ераче
Ажъ сумъ поберае,
Бодякови слѣдну повѣсть
Жалко повѣдае:
„Знаешъ ты старый бодяче
Сирѣтко въ пустыни,
Чому ерачу на могиль
Кождѣйской днини?
Въ сей могиль Павлюкъ батько
Тихо спочивае,
Всю неправду, тяжки муки,
Соромъ забувае.“
Зналамы его ябмы брата
Бодячий бодяче,
Въ кровавыхъ бояхъ му спѣвала
„Прощайся козаچه!“
А онъ вдячный знавъ ворону
Добре годувати,
Замѣсть пива кровь червону
Дававъ подпивати.
Якъ гонивъ онъ своевольну
Шляхту на всѣ боки,
То текли ажъ байраками
Червонны потоки,
Коли славный панъ Жолтевскій
Тяжко зажурився,
Коли кожый сынъ козацкій
Зъ просонья збудився,
Коли стряся тяжко кудакъ,
Ажъ земля дуднѣла
Тогди и по полудни,
Добру страву ѣла.
А якъ его надъ бумейговъ
Ляхи побѣдили
И въ Варшавѣ на кавалки
Чтыри роздѣлили,
Хотяй гетманъ Конецпольскій
Давъ шляхецке слово,
Що незробитъ козакови
Ни ганьби, ни злого . . .
Ой тогды и я небога
Зъ боку ся дивила,
И за другомъ моимъ милымъ

Жалко голосила,
Во неправду ще й велику
Ляхи учинили,
Обычали козакови
Жити — и забили..
На кавалки ажъ чотыри
Тѣло розрубали
Бы то дѣти, прауники
Памятати мали . . .
Незабудуть, памятають
Плачуть собъ зъ тиха —
Своимъ дѣтемъ повѣдають
Що горя и лиха
Рѣдни дѣти надослали
На рѣдную неньку,
Й самовольно поховали
У землю сиреньку.
Грѣшне тѣло козаченьки
Въ трумну поскладали,
Несли зъ слезми и тутъ батька
Дѣти поховали.
Тутъ нещасный Павлюкъ славный
Тихый сонъ дрѣмае,
„Невѣрь Ляхамъ!“ мертвый голосъ
Въ помѣчъ бѣдываеся.
Якъ его тутъ поховали,
Я швидею злѣтѣла,
Коло Съчи ажъ сперлася
На чаечку съла
И зачала повѣдати
Батькови Днѣпрови
Що за соромъ смѣхъ зробили
Ляхи Козакови.
Загремѣлъ лишь сивый батько
Фалевъ въ бѣлы скалы.
Сивоуси, Запорозць
Похмурно сказали —
Зближається зле фортуна
Грозно свѣтомъ буде,
Днѣпро станеть ажъ чербонный
Отъ крови вы люде!
Придетъ часъ той що хлѣбъ за хлѣбъ
Будемъ ѳтдавати —
Ляхъ на чтыри насъ рубае,
Мы кавалкувати
Будемъ Ляхѣвъ на такъ дрѣбни,
На дрѣбну капусту,
Ляца кровь такъ лятисъ будетъ
Якъ вода зъ подѣ спуста.“

Кра! кра! и злетѣла
Темная ворона
А зъ бодака капле слеза
Якъ кровь за червона.
Сполнилось то пророцтво,
Рубавъ братъ ой брата
Черезъ столѣтье спочинути
Не знала проклята
Ненависти-мести вѣдьма
Фурія грозлива —
Плаче Польца, упавшая
Ахъ! я нещастлива!

Данило Млака.

Ошибка на ошибку.

Повѣсть С. Мешелъ.

I.

ПАНЪ СОХА.

— Алежь то уперта дѣвчина тая Зеня! — загу-
дѣль панъ Соха выбѣгаючи розлюченый изъ покою,
тай трѣснуль дверми, що ажъ лоскотъ по будынку
розлягся.

— Того бымъ былъ николи не надѣялся отъ
Зенѣ, тфу, якій я клопѣтъ съ тою дѣвчиною маю! —
помруковаль собѣ дальше панъ Соха тай выйшолъ
заложивши руки въ карманы на порѣгъ повоемъ
оброслого ганку.

— Зъ-ѣтки то той упоръ у неи взялся? таже
то два лѣта — ба навѣтъ рѣкъ тому назадъ то и
никто не былъ бы сказалъ, що Зеня коли менѣ —
своему опѣкунову — въ чемъ небудь противитися
буде; — а теперъ дивѣтъ ю, що то зъ той по-
пулярной дѣвчины сталось: она важитя менѣ про-
тиворѣчати та спорити со мною — съ паномъ Со-
хою — съ своимъ опѣкуномъ, та еще до того въ
такихъ важныхъ рѣчахъ якъ замужъ; хита жъ то
для мене не важна рѣчь, замужъ Зенѣ; тажъ на
замужѣ ей спочивае весь мѣй плянь: позбутись
зъ дому той натрутной боны Ванды, бо она вже
менѣ дуже докучливою стала. О мѣй плянь вже
не злый бы былъ, еслибы ино не той упоръ Зенѣ!
Панъ Бѣгосъ оженилъ бы ся зъ Зенею, а Ванду
можъ бы тогда певно за Миля Сиротовского вы-
дати; не хотѣлъ бы онъ може зъ разу, але на ко-
нецъ мусѣлъ бы пристати; вже я найшолъ бы на
него медицину, вже я ему заспѣваль бы, чтобы и
слова на тое не отповѣлъ. Хорошій плянь ани
слова, если бы лишь якъ удалось выдати Зенею
за пана Бѣгоса, то вже бы я дальше не ошибся
въ моихъ намѣреніяхъ. Такъ, такъ, все бы добре
было, чтобы ино не тое упорство Зенѣ. Якъ виджу,
то Мильо ей такъ голову завернулъ, що годѣ вже

буде шо порадити. Но все одно менѣ; я на
то опѣкуномъ; — буду ще трохи ей лагѣдно пред-
ставленія робити, а потомъ инакше собѣ съ нею
поступати будемо: схоче выйти замужъ за Бѣгоса,
то добре а не схоче, то мусить. Хитажъ я на тое
опѣкуномъ Зенѣ, чтобы она менѣ мои пляны бо-
роздила! О! того я не допущу, на тое я панъ
Соха, — тай конецъ! —

Такой то монологъ рецитоваль розгнѣванный
шляхтичъ Соха стоячи на порозѣ зарослого ганку,
та докончивши его розлютився, що ажъ зубами съ
злости затиснулъ.

Теперъ задумался чогось панъ Соха та сто-
ялъ тихо мовъ врытый поглядаючи правѣ меха-
нично на пѣскомъ высыпающую дорѣжку, котра у
нѣгъ его протягалася и скрѣзь огородовую проме-
наду въ недалеку бесѣдку провадила.

Была то гарна пора веснянина. Солнце схи-
лилось уже добре зъ полудня и заглядало пріятно
скрѣзь зелень у ганокъ. Въ природѣ тихенько якъ
у раю, хита ино часами зашелепѣлъ легонькій вѣ-
трець тополями огородовой променады, та вдераю-
чися скрѣзь нѣжное листьа повою у ганокъ, охо-
лоджуваль своимъ пріятнымъ повѣвомъ кипучую
кровь розгнѣваного шляхтича Соха.

Не знаю, чи та пріятность веснянной приро-
ды, чи може яка свѣжа гадка привела пана Соху
въ лѣпшій гуморъ.

Теперъ сталъ онъ якось мѣнше захмуреный,
та загорталъ свою просторонную лисину косми-
ками шпаковатого докола лисины досытъ спора-
дично розсѣяного волосья.

— Та чого я ту такъ стою — каже Соха опѣсла
пѣлголосомъ, — таже я еще нынѣ всего не зробилъ,
що я все звыкъ робити. Я ще нынѣ не отбылъ
своей пообѣдной прогульки по огородѣ. До чого
то человека доведе клопѣтъ: и на найважнѣйшій
обовязки забути може тогда; такъ то и я: заклю-
поталъ емъ ся трохи про тоту Зенею та того ко-
ханого ей Миля та вже и забылъ майже на таку
важну рѣчь, якъ есть пообѣдна прогулька для
мене; бо якъ предвчера згадоваль менѣ лѣкаръ,
подтримуе власне только тая то прогулька едине
мое здоровье. —

По такой короткой роздумцѣ зѣйшолъ нашъ
Соха изъ порога ганку пару всходѣвъ въ дѣль и
стоялъ вже на гладонькой дорожцѣ, котра неба-
вомъ по-мѣжь гарными променадами шляхоцкого
огорода губилася.

— Що буду грыстися такими рѣчами, котрыи
легко можъ осягнути — гадае собѣ старый Соха
и пустился съ вольна дорѣжкою въ керунку къ бе-
сѣдцѣ; — та вже никто менѣ того не докаже, що-

бы я Зеню выдалъ за Миля; она шляхоцка кровь съ дѣда-прадѣда, а онъ що? доробкевичъ. Вже то самъ порядокъ природный такъ wymagaе, щобы панъ Бѣгосъ съ Зенею оженился; онъ шляхтичъ зъ роду такъ, якъ она, тай конецъ. —

— Клопѣтъ ино, що дѣвчина въ томъ Мильови такъ дуже заслѣпилась; богато то труду стояти мене буде, закимъ я ей того Сиротовского зъ головы выбью; но оно ничего не вадить, я мушу свого допяти, — выдати Зеню за шляхтича Бѣгоса; бо по-перше домагаеся того — якъ уже сказалъ емъ — порядокъ природный: а по-друге — що есть найголовнѣйшимъ — wymagaе того мѣй плянъ — о мѣй плянъ — я его мушу перепровадити! —

Такъ роздумуючи ишолъ Соха дальше въ глубину променады, ступалъ повольно; що хвила насувалися ему кажетъ ся якисъ новин може и противнии его пляну гадки; бо що ступилъ пару кроковъ впередъ, то зновъ застановилъ та роздумовалъ щось глубоко. Неразъ морщилъ чело то гладилъ ся по лисинѣ, то зновъ заложилъ руки въ карманы та щось помруковалъ подъ носомъ, часомъ ажъ зубами затисне та задумавшись не знае даже куда ступати бо ажъ затачуеся по променадѣ мовъ пьяный.

— Но, но, озвался знова въ задумѣ панъ Соха — если бы лишь мѣй плянъ якъ гарно удался, самъ не знаю якъ то буде, якъ то зробити; бо то таки подумати, то въ самой рѣчи трохи трудно перепровадити мое намѣреніе; дѣвчина буде нарѣкати цѣле житье та буду мати тогды такій а може и бѣльшій еще клопѣтъ съ Зенею якъ теперъ съ тою боною Вандою маю. —

— Вже по правдѣ и головы менѣ не стае на тое все; бо и щожъ? щобымъ навѣтъ осягнулъ мѣй плянъ якъ наилучше що до моей особы, та проклинати мене будутъ на старость уста сирѣтъ; Мильо и Зеня менѣ того не забудутъ до гробовой дошки тай тѣлько! Хотъ и осягнулъ бымъ я мою цѣль, то все таке средствомъ до той цѣли була бы кривда сирѣтска — все таки якось не владъ — може бы и не годилось...

Быль то голось совѣсти, котрый теперъ до закаменѣлого еердця шляхтича приступъ найти старався; но годѣ: не у Сохи совѣсти теперъ глядѣти було; подле користолюбіе овладѣло нимъ — просякло его на скрѣзь неначе поганая отруя; — благородного чувства не найшолъ бы былъ теперъ у груди пана Сохи ни крихты; бо злосливѣсть и крайная нелюдскость придавили ихъ якъ той колючій терень нѣжную былину.

Тожъ и не дуже довго застанавлялся панъ Соха надъ тыми благородными чувствами, якій ему совѣсть таки насильно натрутити старалась, постоялъ хвильку задуманый у тѣни розложимой тополѣ, тай снова сталъ якъ бы розлученый скорше по променадѣ проходжуватися.

— Що менѣ тамъ Мильо! — загудѣлъ теперъ шляхтичъ розгнѣванный до крайности, що менѣ тамъ Зеня, що менѣ сирѣтскій нарѣканья вадять? я вправдѣ опѣкуномъ Зенѣ, але що тое вадить: опѣкунство своею дорогою а корысть снова своею дорогою иде; про мене нехай мене люди и выпѣкуномъ мѣсто опѣкуна назвуть, менѣ се ничего не вадить... Теперъ на свѣтѣ не въ модѣ есть щирѣсть, теперъ поплачуе спрытъ около власного интересу та власного добра тай квитат! Я маю около власного добра ходити — я маю мѣй плянъ, а той я доконати мушу, щобы и Зеня и ей любимецъ Мильо головами наложили! — Вже я походжу гарно коло интересу — здаеся менѣ, що не ошибну ся въ той рѣчи! —

— Тфу! сплюнулъ теперъ со злостію панъ Соха, що я буду такими рѣчами грыстися та здоровье марнувати; я прецѣ выйшолъ до огорода, щобъ собѣ розорватися та отпочати... що тамъ менѣ Мильо! все дурница, все мусить пѣсля моей волѣ пойти — бѣльше ничъ не кажу, тай квитат! —

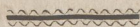
Сплюнулъ ще разъ панъ Соха тай пустился къ бесѣдцѣ, щобы трохи у тѣни ей собѣ отпочати. „Гарна бесѣдка“ каже Соха усмѣхаючися майже насильно и придивляючися бесѣдцѣ зо всѣхъ сторонъ, а якій густъ? но, вжежъ то нема дивоты, бо то она за моемъ стараньемъ и пѣсля мого шляхотского вкусу тутки робилася. Ахъ що за вкусъ чисто шляхетный? вже то нема якъ вкусъ шляхотскій!

— А та Зеня, що то за нерозсудна и упорчива дѣвчина! ей тамъ якійсь доробкеричъ Сиротовскій въ головѣ загнуздился, не розумѣе она ще мабутъ добре, що то шляхетскій густъ, що то шляхтичъ, шкода, що сама шляхотского роду а не знае оцѣнити пана Бѣгоса шляхтича, та шалѣе за своимъ Мильомъ . . . дамъ я ей Миля! . . . мусить выйти замужъ за Бѣгоса, щобы и не знати що; я маю мѣй плянъ въ томъ . . . где иначе подѣю тую натрутную Ванду? . . . мусить выйти за Бѣгоса — вже я собѣ поражду, вже я въ моихъ намѣреніяхъ не ошибнуся! — Теперъ не зналъ Соха самъ що зробити: чи смѣятися чи снова гѣрше лютитися; и злѣсть и вымушенный смѣхъ малѣвались, на его лица. Що? заморкотѣлъ онъ вконецъ насмѣшливо що? така Зеня буде мои пляны бороздити, ей дурна любовь въ головѣ! О! на тое я не допущу —

загудѣль Соха снова, пѣйшоль до бесѣдки, закурилъ кабаноса тай положилъ спочити трохи на канапу.

Лежить панъ Соха у бесѣдцѣ та покуруе сигаро. Докурилъ сигаро, добылъ кукеръ та позирае зъ вольна изъ бесѣдки на огородовыи аллеи; въ конецъ и кукеръ его не змагае розорвати та забавити, положилъ его на бѣкъ, зложилъ выгодѣйше на канапѣ та прижмурилъ очи въ надѣи трохи задрѣмати.

Въ бесѣдцѣ пріятно та любо якъ у раю. Скрѣзь зеленіи ей стѣны вдерлася вонь рознородныхъ пишныхъ цвѣтѣвъ, котріи просторонніи по большой части дуже фиглярно устроєніи грядки и клюбы недалекого цвѣточного огорода украшали. Изъ огородовыхъ зарослинъ добувался голось розличныхъ птицъ, котрый сплѣтаючися въ пріятній акорды по широкѣмъ шляхотскѣмъ огородѣ розлягался, а тѣнь докола бесѣдки простераючихся аллей, котрыми часомъ но зашелепѣли крыльця нѣжного зефира, оспіяла бесѣдку и пропускала ино где-некуда промень пріятного солнца. Словомъ сказавши огородъ пана Сохи представлялъ въ той хвили правдиво райскую краину — тай тѣлько. — Но вся та пріятность природы была не для пана Сохи; у немъ выгасло было уже все чувство для нѣжного и пріятного. Проницающій спѣвъ птицъ былъ теперь для уха пана Сохи такъ само незносный якъ пѣвочный гомонъ сумного пугача, а каждый повѣвъ легонькою зефира шумѣлъ въ ушахъ его не меньше якъ дикій вихоръ розлюченои пущи. Все, що есть найпріятнѣйшого, перескаждало теперь спочинкови пана Сохи. (Д. б.)

ЖЕРЯСЛАВСКА НОЧЬ.

Трагедія Галки.

(Дальше).

СЦЕНА VI.

Лисенко (выходитъ) Марина (бѣжитъ до него)

М. Где ѡнь? Где ѡнь?

Л. Тутъ, сестро, тутъ

Дивись на него, коли ще пѣзнаешь . . .

Моя безщастная! Моя голубка!

У шпонахъ въ раба . . . Охъ, моя миленька!

(цѣлуе ю)

М. Мѡй Божоньку! — Чи се ще ты, мѡй брате!

Калѣка, старецъ!! Охъ, моя головка! . . .

(припадае ему до груди).

Л. Не приторкайся, сестронько, лицемъ

До моихъ груди; ляцкй куль щочи
Тобѣ замулютъ . . . Кости выйшли съ мясомъ
Лице твое бѣленькое надавлютъ . . .

М. Дозволь мѡй брате! — Чи не змиють слезы

Шрамѣвъ твоихъ . . . Губами высмокчу

Весь гнѡй изъ ранъ тобѣ . . . Охъ Боже!

Не мае ока! . . . О мѡй брате любый!

Хочъ бы одно въ мене можно вырвати

И вставити въ ямку! Я бѣ була раднѣйша! . . .

Л. О не кажи сего! . . . Не плачь мѡй ангель! . . .

Бо швидко й я не стерплю и заплачу . . .

М. Мѡй брате!!! (плаче)

Л. Не плачь же сестро! хочъ теперь не плачь.

Бо плакати нѣякъ. Я на часинку.

Сѡйшовся тутъ съ тобою. Треба дѣло

Залагодити . . .

М. О знаю, знаю — сердце!

Що бѣ вороги тебе незадрѣли.

О я тебе сховаю!

Л. Нѣ, сестрице!

Не объ схованю рѣчь. Тебе зъ неволи,

Зъ позора вызволити, и цѣлый городъ

Зъ пѡдъ бисурманской кормиги. Отъ

Чого прійшовъ сюда я. Въ ранцѣ будемъ

Мы вже свободній, у вечерѣ сегодне

Нѣ одинъ ляхъ ѡтъ кары не втече . . .

— Рѣзати печи,

Згнуцатись, наругатись надъ ляхами

Мы будемъ всю нѡчь. Тому злодѣю

Таку вже кару выгадаемъ разомъ

Що й чортъ злякается! . . . Чого жѣ ты, сестро

Поблѣда такъ? Чого ты затрусилась?

Ей, баба, баба! Що то вже за рѡдъ

Женочій вашъ. Ну, добре; тымъ сестрице,

Отъ се тебе я выкликавъ, що бѣ часомъ

Чого й тобѣ у чварѣ не зробили.

Побѣжимо скорше къ Днѣпру до мене:

Тамъ я тебе сховаю . . . Чомъ ты зблѣдала?

Не бѡйся! . . . Тамъ знайдешъ ты свого Семена.

М. Якъ заразъ?!

Л. Заразъ, заразъ. А! теперь я бачу,

Чого срахалась ты. — Ты приглядѣлась,

Що въ мене правой руки нема;

И що коли твѡй злодѣй навздогѡнъ

Пѡшле по тебе. О нѣ! любя!

Не дасть ще лѣва ганьбы. А и хочъ лѣву

Згублю — у зубы застромлю шаблюку

А все таки сестры не дамъ въ поталу.

М. Брате, брате! . . .

Л. Ану тебе! Ходѣмо швидкоше.

М. Мѡй братоньку! — Убій мене, зарѣжь

А не пѡйду съ тобою.

Л. Що се, сестро?!

М. Семена я нѣколи не любила.
Тобѣ сказали дурно що и доси
Я убиваюся за нимъ душою.
Тобѣ сказали, що я поневоли
Живу у старости; що ѓнъ мене
Укравъ отнявъ . . . Охъ, брате мѣй! Для чого
Не трѣсне грудь у мене, що бъ съ послѣднимъ
Дыханьемъ вылетѣло страшне слово!! . . .
Бій, рѣжь мене — я старосту люблю.
Бій, рѣжь мене — я зъ любви до него
Щобъ отвязатись отъ Семена перейшла . . .
Я родомъ русска, ляха недовѣрка
Якъ душу полюбила, и за него
Раднѣйша ити на смерть, на мученья

Л. Ты?

М. Я.

Л. Моя сестра!

М. Твоя сестра.

Л. Лисенкова?

М. Лисенкова сестра.

Л. Иди за мною.

М. Не поѣду.

Л. Не поѣдешь?

М. Нѣ не поѣду.

Л. Такъ я тебе насильно

Возьму; заставлю позабути ляха
Свого; заставлю выйти за Семена.

М. Насильно не засмавишь и не возьмешь.

Л. Чему?

М. Впередъ якъ ты мене изъ мѣстця здвигнешь,
Я кровью расплунуся передъ тобою.

Ахъ, ты змѣя!! Ты ще мене лякати?!

Иди, кажу тобѣ, со мною заразъ!

М. Я вже тобѣ сказала — не поѣду.

Л. Такъ, я тебе убью на отъ семь мѣстци!

М. Бій. — Вбити себе я дамся; тѣлько

Ити въ неволю — нѣ.

Л. Охъ, ты паплюга!

Такъ се тобѣ у козакѣвъ неволя

А у ляхѣвъ, такъ, воля??

М. Такъ!

Менѣ и воля и свобода съ милымъ . . .

Я вже тобѣ сказала разъ, мѣй брате,

Що не насильно затыгнувъ мене

До себе староста; що я сама [думавъ:

Злюбила съ нимъ. — Та ты бъ таки по-

Коли бъ справдѣ ѓнъ мене въ неволи

Державъ, якъ любовницю свою,

Чи я бъ отъ се до тебе выйшла? . . . ѓнъ бы

Такъ и глядѣвъ за мною, куда бъ я

Неповернулась. — Я его невѣста,

Не любовниця; у мене досытъ

Ще е души не те. Ты дуже мало,

Пѣзнавъ свою сестру.. Нѣ, брате! — Впередъ
Обнявъ бы ѓнъ мое холодне тѣло,
Якъ взявъ за теплу руку, коли бъ такъ
Якъ любовницю, схотѣвъ нелюбий
Мене держати коло себе . . . ѓнъ
Мене не силувавъ — сама просилась,
Що бъ защитивъ ѓтъ Герцика мене,
Коли бъ ты не прѣйшовъ сюда съ ляхами
За прежное расплатитись, честнымъ бракомъ
Мы бъ спарувалися послѣ святъ. Теперь
Уже намъ не жити на свѣтѣ разомъ
Якъ вѣрна заручена ляжу съ нимъ
Въ одной могилѣ

Л. Аспидъ! Демонъ!

Не ляжешь съ нимъ въ одной могилѣ! Заразъ
Мечемъ тобѣ я груди рознесу;

Его жъ живого спечемо у ранцѣ . . .

Здыхай!! (замахуется на неѣ шаблею и ба-
чучи, що она смѣло стойтъ и ни — трошки
не ворухнется, остановився)

Ты не боишься смерти?

М. Не боюсь.

(Д. б.)

МАРІЯ.

(Записки лѣкаря.)

(Дальше.)

М*. написавъ скоро кѣлька листѣвъ, шепнувъ
Дубровскому щось тихо до уха, препоручивъ ему
множество орудокъ, которѣ ледво за одинъ день
можъ було здѣлати, и пригадавши ему еще разъ
точность и скорость въ исполненнѣю должности, от-
правивъ его коротко.

Въ часѣ, коли М*. по совѣту лѣкарей мѣгъ
комнату опустити, сталося тое нещастье. Нѣжное
чувство, якимъ Марія о положеннѣю молодого му-
щины могла здогадатися, преодолѣло природну не-
смѣливость дѣвчины. Самота Маріи, отвертость,
до якои нерозумъ М*. ихъ взаимно довѣвъ, здѣла-
ли ихъ для себе необходимыми; ихъ житье каза-
лося бути якимъ тайнымъ способомъ сполучене.
Жертвы тоѣ самой жестокости, терпѣли они за-
рѣвно. Различныи случаи познакомляли ихъ чимъ
разъ бѣльше съ собою. Такимъ робомъ произошла
одна изъ тыхъ сильныхъ и нерозлучныхъ связей,
яки тѣлько смерть роздерти, воля человѣческа
ніякъ сотворити зможе. Одноѣ недѣлѣ, коли Марія
сама изъ костела вертала, приступивъ до неѣ Ро-
манъ, подавъ ей руку, и отвѣвъ до дому жесто-
косердного отця. Сердца ихъ порозумѣлися. Однако
не безъ внутреннихъ борѣбъ, не безъ боязни и ка-
янья отдалися молодята своей судьбѣ. Такъ про-
минувъ одинъ годъ. Вправдѣ щоденное сообщенье

Марію съ Романомъ черезъ выздоровленіе М*. на-разъ перепинилося, однакъ власне тая гѣрка роз-лука прискорила доспѣлость ихъ взаимного довѣрья, которе еще несовершенно заявлялося.

Одного вторника вечеромъ ступавъ М". еля-стичиѣйше, якъ звычайно, а усмѣхъ радости кра-сився на его губахъ. Довольнѣйше якъ бывало у-сѣвъ днѣ побѣчь своей дочки, и смотрѣвъ любящо на ню зизавымъ своимъ окомъ. Марія запримѣтила все тое добре, думала однакъ, що тое неправильне розположеніе отца походить зъ повода якоисъ ща-стливой спекуляціи. При вечерѣ коли дѣвчина хотѣла вже вставати, сказавъ отецъ держачи молну чару вина при губахъ: „Хорошу новость маю, Марія хорошу новость. Про тебе бесѣдовано на биржѣ.“

Вино полялося въ ротъ, а губы щастного купця цмокнули, якъ колибъ пріятный смакъ вина и новость, о которой хотѣвъ бесѣдовати, чрезвы-чайно любо на него подѣйствовали.

„Бесѣдовано про мене на биржѣ?“ повторила Марія; „да що я имѣю съ биржею общого, отче?“

„Що я имѣю общого? що я имѣю общого?“ насмѣшковався старій. Бути молодою дѣвчиною и женитися, есть съ всемъ простое дѣло, думаю, съ всемъ природное, якъ надѣюся.“

„Вы жартуете отче.“ отвѣтила Марія.

„Жартую? Истинно нѣтъ. Дѣло за далеко у-спѣло, якъ колибъ я мавъ передъ тобою тое-жъ скривати.“

„За далеко успѣло?“

„Такъ, такъ, успѣло, заключилося, закончи-лося, въ порядку. Торговля есть торговлею, слово есть словомъ; отступить не можъ. Ты моя донька — або не моя. Уже зъ давну гляджу я для тебе до-бру партію, и знайшовъ теперь дѣйстно прехоро-шую, увѣряю тебе — ты станешъ баронессою, Марія! И того самого дня коли я увиджу на твоей повозицѣ гербъ — запру склепъ, и скажу: Працай торговле! Ну, якъ думаешь?“

„Якъ думаю?“ повторила дѣвчина, а дрожацій ей палець бавилися кѣлька хвиль кѣчниками ба-тистовой хустины. Лице ей поблѣдло снѣжно, а она сама дрожала на цѣломъ тѣлѣ.

„Такъ що се?“ Ты блѣда? Така перелякана? Чого боишься ты? Може я за сильно заперъ дверѣ за собою, якъ твоя матеръ звыкла казати, такъ се вже сталося, не дастся исправити.“

Марія пробовала встати, однакъ такъ знемо-гла, що на-ново присѣла. Отецъ присунувся къ ней блисше, взявъ ю за руку и сказавъ: Якъ-же студеній твои руки! Небудь дѣтиною, Марія! Не-отвѣчаешь? То поглупому! Теотвѣчаешь? Ну, гу-сочко, чижъ годится такъ дуже про жартъ лякаться?

„Ахъ, отче, чижъ се було дѣйстно тѣлько жартомъ?“ скрикнула дѣвчина, зѣрвавши ся и ки-нувши сѣяоче око на старого. Оттакъ изнемогла. Громко рознесся голосъ отца на служащихъ. Ма-рію отнесено до еи комнаты, а отецъ оказывавъ симъ бѣльше чувства и нѣжности для будущей гра-фини.

Другого дня неявилася Марія на снѣданью у отца, лишь велѣла служащей оповѣсти, що хорая на бѣль головы. Межи тѣмъ роздумовала она, я-кимъ бы то способомъ о цѣломъ событію Романа освѣдомити. При обѣдѣ выгладала блѣдо, и мало бесѣдовала, такъ само бувъ и отецъ лихо розпо-ложенъ.

По ѳтдаленью ся служащихъ изъ комнаты, спросивъ отецъ: „Скажи менѣ, Марія, що се съ тобою? Що такого мае означати минувшая нѣчь, га?“

„Дѣйстно, отче,“ отвѣчала дрожащо донька, „я сама ледво знаю, однако вы собѣ певно пригадаете, що бесѣдовалисте ненадѣйно дивныи рѣчи и що люто смотрѣлисте.“

„Ба, дѣвчино!“ крикнувъ отецъ выхиливши чару вина. „Чижъ се було що злого, если я сказавъ, що ты скоро пойдешь за мужъ. На щожь родитси та выхувется дѣвчина, якъ не на тое щобъ ѳтдалася? Ну, Марія?“ продолжавъ отецъ, загадавши симъ разомъ дѣло окончательно рѣшити. „Отвѣчай дѣв-чино?“

„Я знаю“ отвѣтила донька съ вымушеннымъ усмѣхомъ, „я знаю, що вы мене лишь испытovati хотѣли, чи не легкомыслна я дѣвчина. Бо по-щожь маю я и ѳтдавитися, если вы и бѣдная матеръ такъ добрый есте для мене?“

„Гмъ!“ борчавъ старій „Чи думаешь, що мы вѣчно жити будемо?. Я мушу тебе скоро забезпе-ченную бачити, бо мое здоровье гмъ! гмъ! ненай-лучшее“ (днѣ ледво знавъ що недуга, изнявши наслѣдки упадка) „а про матеръ — то и сама зна-ешь.“ Довга навза. „Такъ подумайже собѣ“ про-должавъ днѣ, вдвляючися пыльно въ дѣвчину, „по-думай собѣ, Марія, що я вчера у вечеръ дѣйстно нежартувавъ.“

„Такъ щожь, отче?“

„Такъ щожь, отче!“ повторивъ злѣбно ста-рій; „я не понимаю той нерозумъ! Марія, непес-тисся. — Чи чулась — гмъ! гмъ!“ — Тутъ на-разъ переставъ, розумѣется для того, бо не знавъ якъ такое важное дѣло розповѣдати. Уданаая рѣвно-душность говорила зъ его физиогноміи. „Чи чу-вала ты вже про графа Царского, Марія?“

„Та я часомъ где-що находила про него у часописяхъ. Чи не шулеръ днѣ, отче“ спросила Марія, дивляючися спокойно на отца.

„Нѣтъ, се ложь,” отгавъ онъ остро. „Кто се тобѣ таке набелендѣвъ?”

„Никтъ, отче; я знаю тѣлько, що часописи” —

„А чижь ты така глупая, вѣрити въ часописи? Чи неписали передъ кѣлька лѣтами часописи, що мѣй домъ потерявъ 20.000 гульденовъ? А чижь не була се великая ложь? „Нѣтъ,” продолжавъ по довгой павзѣ, „графъ Царскій не есть шулеромъ, противно дуже пріятный молодой мущина, котрый съ великимъ замилованьемъ торговлю изучае.

„Чи знаете его, отче?”

„Такъ, г... акъ. Знати? Графа Царского знати? Се бисерь шляхты. — Будущой недѣль буде у насъ на обѣдѣ.”

„Графъ Царскій буде у насъ въ недѣлю на обѣдѣ? — се знова жартуете.”

„Такъ що се до бѣса такъ дивного? — Въ недѣлю —”

„Якъ? Чи я такожъ при столѣ маю бути?”

вопросила дѣвчина, немогучи своѣй неспокой скрыти.

„Певно що должнась. А для чогожь бы и нѣтъ?”

„Вѣдная матеръ” —

„Ага — гмъ — знаю — нерозумъ! такъ ты ю можешъ и по обѣдѣ отвѣдати.”

„Такъ я услухаю, если велите,” отвѣтила Марія дрожачи на цѣломъ тѣлѣ.

„Ты любя, добра дѣвчина — моя Марія! — Але, серденько,” доложивъ онъ „престройся хорошо, бо ѣтъ того залежати буде мѣй кредитъ.

Отець ей, пючи одну сткляницу за другою поклавъ палець на нѣсь, и свѣтивъ дуже значно очима. Донька, запримѣтила свою корысть, и рѣшилася, отъ разу тое выдобути, що старый мавъ на серцю. Она усмѣхалася такъ пріязно, якъ лишь можъ було, удавала, що соглашаетъ ся съ его намѣрѣнями.

(Д. б.)

ФЕЛЬЕТОНЪ.

Биографическіи известія о знатнѣйшихъ мужахъ славянскихъ, отправившихъ ся на московскую этнографическую выставку.

I.

Францъ Палацкій.

Францъ Палацкій, родился дня 14. Червни г. 1798 въ Годславицяхъ, селѣ моравскомъ. Чудесна природа, величественныя горы, полныя преданій поэтическихъ, въ грузы розваленныя замки, полныя загадокъ дѣвевыхъ, звуки бесѣды родимой, исканно отзывавшіи ся середъ самотного села, выпестили душу дѣтныи. Незадолго отгомолъ воинскій — перервалъ тишину: хлопчикъ десятилѣтній съ изумленіемъ споглядалъ на побѣдоносныя ряды франковъ, заливаячи Австрию. Отданный оттакъ до лицеумъ въ Прешбургъ, хотя дуже еще молодой Палацкій, видѣлася предчувствовати будуще свое значеніе. Средь соучениковъ нѣмецкихъ былъ онъ мовъ бы репрезентантомъ духа словянскаго. Узоль тѣсною пріязни получилъ его тамъ съ Иваномъ Колляромъ, который въ коротцѣ малъ заняти такъ блестятельно мѣстце въ рядѣ поетовъ словянскихъ. Представмо собѣ двоухъ тыхъ учениковъ въ саялахъ лицеумъ! дѣлается загадкама молодости, повѣряють собѣ наотворотъ журбы. Колляръ склоннѣйшій до мечть, Палацкій болѣше мужескимъ горить огнемъ. Колляръ старшій, лишь доспѣлый разумъ молодшого съ легкостію выполняе пять лѣтъ, которыи ихъ розличаютъ; отже молодцѣ, въ котрыхъ одинъ буде вѣщномъ, второй дѣписателемъ Чехъ. — Въ Прешбургъ и въ коротцѣ опѣсла въ Вѣдн Палацкій посвятился науцѣмъ литературъ европейскихъ. Оголосивши, заледво 19 лѣтъ числячи: „стихиіи поезіи чешской,” написаныи вѣспѣльно съ Шафарикомъ, издае въ г. 1821 фрагмента „теоріи краснаго” и въ г. 1823 „исторію эстетики. Працѣ тии не тѣлько послужили до выобразо-

ванія автора, лишь подвоили въ немъ силу патриоты. Осѣвши въ Празѣ отъ разу занялъ мѣстце перве межъ предводителями руху чешского. Ученныи чешскіи агромадили были сокровища матеріаловъ, але не умѣли ихъ оживляющимъ огнемъ вдохновляти. Дѣянія предъ всемъ дѣвчиинародамъ чешского, палаючого жаждою, никто не былъ оповѣвъ Европѣ, никто ихъ несообщилъ Чехамъ. Кто-жь отже выкличе духа давныхъ вѣковъ? Гдежь маларъ достоинъ Отокара и Вацлава? Подъ чѣмъ кистьемъ величественнымъ отжіе манувшость королевства чешского отъ поэтической и сказочной поры Либуши и Перемыслава, ажъ до дня, въ которомъ на челѣ владѣтселей чешскихъ спочила корона цѣсарства нѣмецкаго. — „Я буду дѣписателемъ Чехъ,” сказалъ собѣ Палацкій и отъ той хвили житѣ свое обѣтовалъ задачи той. Въ Празѣ распочалъ изслѣдованія, перетрясалъ прилѣжно архива публичныи, оттакъ книгоесборы можныхъ родинъ краевыхъ, посѣтилъ библиотеку въ Вѣдн и Мниховѣ собираючи важныи всюда причинки до дѣла задуманого. Въ томъ часѣ г. 1827, обнялъ редакцію часописы музеумъ чешского, которою держалъ до г. 1837. Лишь подъ часъ тыхъ трѣхъ лѣтъ трудолюбивого завятія коло пѣднесенія народности чешской, а затятой полемики зъ недругами, незабывалъ онъ ани часочокъ о памятнику, которого обѣцалъ отечеству. Трудячися прилѣжно и умѣтно надъ „дѣвчиинами чешскими,” оголошалъ разъ по разъ росправы, кидючи нове свѣтло на затьменныи или незнаемыи майже епоки. Въ г. 1829. станы чешскіи надали ему титулъ дѣписателя народнаго съ доживненнымъ жалованьемъ. Межъ дѣлами и росправами, которіи по тотъ часъ оголосилъ наибольшу славу приобрѣли ему: Оцѣненіе кроникарей чешскихъ, описъ молодости Валленштейна, и жизнеписъ и розбѣръ працъ Добровескаго. Въ г. 1837. здалъ редакцію часописы Шафарикови и отбылъ подорожь по Итали. — Повернувши до Праги, издалъ первыи томы „дѣвчиинъ народа чешского.” — Восторгъ съ якимъ Чехи привитали тое дѣло, признаеніе яке приобрѣло навѣтъ отъ ненавистныхъ критиковъ возвра-

стають до дня нинѣшного, много разы новый томъ побльшаетъ той памятникъ народный. Въ г. 1865 выйшолъ томъ осмый, обймаючій панованье Владыслава Ягеллончика, въ коротцѣ появитея послѣдний томъ дѣяній народа чешского, послѣ чого авторъ намѣряе цѣле дѣло переглянути и зладити изданіе исправленое. — Среди тыхъ праць литературныхъ Паляцкій неуставаль въ инной праць гражданской; где лишь ходило о возбужденіе духа народнаго, о воскресеніе пожиточнаго заведенія, о розвитіе языка родимаго и свободы краю, онъ все стояль на челѣ тыхъ мужей и той партіи, котора змогла въ клькадесяти лѣтъ пробудити Чеховъ зъ двовѣковаго летарга и здѣлати ихъ здбныхъ до политической жизни. (Д. 6.)

РУССКІЙ ТЕАТРЪ.

Зъ Тарнополя не получили мы еще дальшіи справозданья о представленіяхъ театральныхъ. Въ новинкахъ „Газеты Народовой“ зъ д. 2. лат. с. м. вычитали мы, що представленіе „Роксолина“ Тарнопольской польской публицѣ неонравилося. Пишетъ такожъ въ той газетѣ, що губернаторъ Житомирскій почтити має нашъ театръ своимъ присутвіемъ.

СВѣДѢНІЯ БИБЛЮГРАФИЧЕСКІИ.

По поводу этнографической выставки въ Москвѣ, обогатилась русска литература, въ слѣдующіи любопытны дѣла:

1) Русское население по восточному склону Карпатъ соч. Н. Поповъ проф. русской Истории на Университетъ Московскомъ, короткое но обстоятельное извѣстіе объ тыхъ Гораляхъ или карпатскихъ Горцахъ русского происхожденія, которыхъ ексемп. находятя на Московской выставѣ.

2) Задунайскіи и Адриатическіи Славяне соч. Макушева, книга въ которой авторъ касается истории и литературы Сербовъ и сообщаетъ чрезвычайно живія подробности о Черногоріи.

3) Чтенія о славянской Исторіи Влад. Ламанского проф. славянской истории на Университетъ Ст. Петербургскомъ, общій очеркъ современного положенія славянского вопроса.

4) Славянскій маршъ для фортепіано соч. по случаю открытія етн. выставки въ Москвѣ К. І. Краля (40 коп.).

ИСПРАВЛЕНІЯ.

Въ попереднихъ числахъ зайшли слѣдующіи печатни ошибки: Ч. 2. стор. 13. стихъ 41. мѣсто: корабельники — корабельнивъ; стр. 43. м.: колюю наразъ — коли его наразъ: ст. 14. м.: Тафилетуать — Тафилету ажъ; ст. 14. стх. м.; почва — поява; — стх. 50. м.: колосами — колесами; Ч. 3. ст. 23. стр. 26. м.: Гдавіяре — Гуаві яре; стр. 43. м.: гиллями — гаями; стр. 45. м.: туну — туну; ст. 24. стр. 2. м.: наразъ скручаютя — наразъ на западъ скручаютя; стр. 45. м.: Габеть — Габешъ; стр. 48. м.: Монопаны — Моноотопаны; ст. 38. стр. 28. м.: за удержанье — удержанье; Ч. 6. ст. 45. стр. 18. м.: загальнй — нагальнй; ст. 46. стр. 5. м.: пруда воздухъ — пруда воздуха; стр. 25. пр. м.: гниловидаы — гниловоды; ст. 43. спеки юга — спеки полуденной; ст. 51. м.: ужами — уграми; ст. 47. стр. 1. пр. м. ужовъ — угрбовъ; — Ч. 7. стор. 54. м.: черезъ неоднороднй частины — черезъ стычку неоднородныхъ частинъ; — стор. 54. дѣль. 2. стх. 4. м.: пустара — пустыця; стх. 21. м.: звѣрику — звѣрюку; стх. 25. м.: простороняхъ — посторонахъ; стх. 37. м.: пустарѣ — пустыцѣ; стх. 45. м.: возлѣсью — узлѣсью; стор. 55. стх. 14. м.: обѣгъ — обѣгу; —

До „поля вересови*“) належить слѣдующа примѣтка: Подбнй поля вересовй, однакожъ лишень дуже малого обшару суть и у насъ; ихъ то называютъ селяне „вересачами.“ —

ПЕРЕПИСКА.

Δ Письмо полугили. Отвѣтъ въ Четверъ. Бл. Г. въ Пер. Полугили; просимо дальше. Бл. А. Г. въ Пер. Хорошо; ибзднѣше. Бл. Юсифъ Мар. въ Др., Пр. Во. въ Бѣлой., Бл. Тих. въ Пер.: Одержано и заряджено, хошій реклямованй гисла еще чередже шогно переслалисмо. Пр. О. А. въ Коб. Полугили. Пр. Дуд. въ Монаст. Передлашу просимо переслаши до пш. Редакціи „Слова.“

ОТЪ РЕДАКЦІИ.

Нѣкоторыи неправильности, якіи въ полученью нашей часописы доселѣ заходили, дадутя совершенно тѣмъ усторонити, если пчт. Предплатительъ изволятъ съ реклямаційными письмами прямо до самой же Администраціи „Бояна“ п. ч. 463 ³/₄. относиться. Пчт. Львѣвскій Предплатительъ могутъ отселѣ правильно и точно часопись нашу въ книгарни Института Ставропигійского получати. Гроши предплатныи пріймае пчт. Редакція „Слова“, ч. 144 м.

БОЯНЪ выходитъ каждого 1., 8., 15., и 22. великимъ листомъ. — Пренумерата: на годъ: 5 зол. А. В., на полъ года: 2 зол. 50 кр., на четверть года: 1 зол. 40 кр. — Гроши передлл. адресуютя до пчт. Редакціи Слова, ч. 144 м. — Матеріалы присылаютя п. адресою: Левъ И. Михалевиць ч. 463 ³/₄.